

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/73/2019
Identifikačné číslo spisu: 5717011325
Dátum vydania rozhodnutia: 01.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5717011325.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 1. júla 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného B. W. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona, o dovolaní obvineného B. W. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 3To/55/2018 z 20. septembra 2018 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Martin, sp. zn. 3T/142/2017 z 31. júla 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného B. W. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Martin, sp. zn. 3T/142/2017 z 31. júla 2018, bol obvinený B. W. uznaný za vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- od presne nezistenej doby v roku 2010 do 7. augusta 2017 v obci D., okres Martin v rodinnom dome č. XXX, svojej bývalej manželke Y. W., nar. X. B. XXXX, a ich spoločnému synovi B. W., nar. X. B. XXXX, s ktorými býva v spoločnej domácnosti, spôsobil fyzické a psychické utrpenie tak, že pod vplyvom alkoholu svojej bývalej manželke Y. W. opakovane vulgárne nadával, že je bachratá „kurva“, pražská „kurva“, východniarska „kurva“, „piča vyjebaná“ a pod., neustále po nej kričal, nič sa mu nepáčilo, všetko čo urobila, bolo zle, keď sa niečo stalo jemu, vždy bola na vine ona, na čo ona radšej odišla z domu a vrátila sa dnu až keď on zaspal, alebo začala jesť a potom zvracala, obviňoval ju, že mu ukradla syna a že mali radšej ostať v Prahe, opakovane sa jej tiež vyhrážal, že ju zabije, že jej „prijebe“, že ju „zajebe“ krompáčom do hlavy, tiež ju opakovane fyzicky napadol, naposledy pred dvoma rokmi, pričom na ošetrení nikdy nebola, keď prišiel domov v noci, tak ju zobudil, začal jej nadávať, kričať na ňu, urážať ju, rozhadzovať veci, synovi B. W., nar. X. B. XXXX, taktiež vulgárne nadával, že je „kokot“, že ho mal vyšťať do žihlavy, vyhrážal sa mu, že ho zajebe krompáčom do hlavy, že ho zabije, „zajebe“, že mu „prijebe“, že ich zbalí s matkou a vyhodí ich do „piče“, fyzicky ho napadol tak, že ho chytil pod krk, zdvihol do výšky a oprel o stenu, tiež mu dal facku, ale na ošetrení nikdy nebol, k poslednému incidentu došlo dňa 7. augusta 2017 v čase okolo 20:00 hod. v rodinnom dome č. XXX v

obci D., okres Martin, kde pod vplyvom alkoholu prišiel B. W. domov, začal vulgárne nadávať Y. W. a B. W. ml., že sú „prijebaní“, že ich „zajebe“ krompáčom, chytil do ruky stoličku, búchal s ňou o zem a pri tom vravel, že Y. W. s tou stoličkou zahluší, že jej ju o hlavu „ojebe“, že čo to robí, následne vybral z chladničky mlieko v krabici a hodil ho do umývadla, mlieko sa rozlialo, kopol do chladničky, do dverí, ktoré sa preliačili, pri tom kričal, že je suka „prijebaná“, že je to kvôli nej, že ju „zajebe“, nech ide odtiaľto do riti, zo záverov znaleckého posudku z odboru psychológia č. 11/2017 vyplýva, že u Y. W. boli zistené znaky syndrómu týranej osoby, vtieravé myšlienky, sny, psychická záťaž pri spomienkach na správanie exmanžela, náznaky sebazničujúceho správania v zmysle bulimických prejavov, nepokoj, ľahká unaviteľnosť, neustále napätie, u B. W. ml. boli zistené príznaky spadajúce pod posttraumatický syndróm, telesné rozrušenie pri spomienkach na týranie zo strany otca, vedomé vyhýbanie sa myšlienkam alebo citom, ktoré súvisia s traumou, neschopnosť si spomenúť na všetky detaily, pocit izolovanosti od druhých a pesimizmus do budúcnosti.

Za to bol obvinenému postupom podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Zároveň podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku súd poškodenú Y. W., nar. X. B. XXXX vo M. H., trvale bytom D.. XXX, okres Martin s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Žiline na verejnom zasadnutí na podklade odvolania obvineného uznesením, sp. zn. 3To/55/2018 z 20. septembra 2018, pri nezmenenom výroku o vine a treste uvedeného v rozsudku okresného súdu postupom podľa 321 ods. 1 písm. f), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok Okresného súdu Martin, sp. zn. 3T/142/2017 z 31. júla 2018 vo výroku o náhrade škody.

+ + +

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Žiline v spojení s rozsudkom Okresného súdu Martin podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Pavla Gombíka, advokáta v Martine, dovolanie z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a teda, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku a aby ďalej podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté uznesenie krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a zároveň podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku postúpil vec inému orgánu z dôvodu, že nejde o trestný čin, ale o priestupok.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinený uviedol, že napriek tomu, že v predmetnej trestnej veci sa posudzovali obzvlášť dôležité otázky, nepribrali sa dvaja znalci. Na vyšetrenie duševného stavu obvineného bol pribratý znalec MUDr. Q. K., ktorý vypracoval znalecký posudok č. 58/2017 a bol k znaleckému posudku vypočutý, avšak podľa § 146 Trestného poriadku druhá veta nebol následne pribratý iný znalec z dôvodu, že nedošlo k odstráneniu pochybností, resp. nejasností znaleckého posudku. Nebolo postupované ani podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku, hoci podľa odsudzujúceho rozsudku by malo ísť o výnimočný a obzvlášť závažný prípad. Znalec MUDr. Q. K. pri vyhotovení znaleckého posudku mal k dispozícii len prvé listiny vyšetrovacieho spisu. Kompletný vyšetrovací spis a svedecké výpovede všetkých svedkov by však predstavovali komplexnejší a objektívnejší podklad pre vypracovanie znaleckého posudku. Tento znalec si ohľadne alkoholizmu obvineného len osvojil laický názor obvineného, pričom diagnostika alkoholizmu pre účely znaleckého skúmania nie je len o tom, čo sa povedalo. Práve naopak je dôvodné predpokladať, že skutočný alkoholik alkoholizmus zapiera a zľahčuje. Pri stanovení diagnózy je základom klinické, psychologické a

psychiatrické vyšetrenie. Významnú úlohu zohráva i meranie laboratórnych markerov alkoholizmu, obzvlášť CDT a kombinácia CDT + GMT + MGV. Na otázku obhajoby, keby sa obvinený nepriznal k používaniu alkoholických nápojov, ako by to znalec zistil, znalec neodpovedal. Diagnostika alkoholizmu nebola vykonaná riadne, znalec nemal dostatok vedomostí. Pri dvoch znalcoch by bola podstatne vyššia pravdepodobnosť zistenia relevantných záverov. Problematickým sa tento znalecký posudok javí aj v tom smere, že pre znalca bola kľúčová výpoveď bývalej manželky a syna, resp. objektívne údaje zistené od poškodených. Znalecký posudok č. 58/2017 z 18. septembra 2017 je preto jednoznačne nepreskúmateľný. Zistenie skutkového stavu negatívne a jednoznačne v neprospech obvineného ovplyvnilo nevykonanie dôkazov navrhnutých obhajobou a prokurátorom na zodpovedanie otázky či znaky syndrómu týranej osoby nadobudla poškodená ako bývalá manželka obvineného Y. W. výlučne len zo spolužitia s obvineným a či sa dá určiť, resp. vylúčiť, že si ich už priniesla z predchádzajúceho manželstva s prvým manželom, ktorý mal byť obdobou obvineného. Pokiaľ znalec PhDr. Q.P. na pojednávaní 29. mája 2018 uviedol, že podkladom pre vypracovanie znaleckého posudku bol vyšetrovací spis a psychologické vyšetrenie svedkov poškodených, tak to bol vyšetrovací spis s úplne prvými listinami - trestným oznámením. S takýmto vyšetrovacím spisom pracoval znalec PhDr. Q.P. pri vypracovaní znaleckého posudku ako s objektívnymi údajmi. Nakoľko si znalec PhDr. Q.P. podľa jeho vlastných slov nebol pozrieť spis pred začiatkom hlavného pojednávania 29. mája 2018, tak aj jeho svedecká výpoveď k záverom znaleckého posudku č. 11/2017 zo 17. septembra 2017 vychádzala len z už hore uvedených podkladov. Pokiaľ objektívny údaj rovná sa dôveryhodný údaj, tak vyšetrovací spis od vyšetrovateľky pod sp. zn. ORP-566/1-VYS-MT-2017 vo vyhotovení ku dňu vyžiadania znaleckého posudku z 15. augusta 2017 nie je možné bez ďalšieho považovať za dôveryhodný údaj pre potreby znaleckého dokazovania v tejto trestnej veci, konkrétne pri vypracovaní znaleckého posudku č. 11/2017 zo 17. septembra 2017. Aj preto obhajoba navrhovala, aby sa znalec oboznámil s ďalšími výpoveďami svedkov, a to za účelom zotrvania na svojich záveroch ohľadom osobnostnej štruktúry poškodenej. Znalecký posudok č. 11/2017 zo 17. septembra 2017 je nepreskúmateľný, z jeho obsahu nevyplýva, že by znalec pracoval aj so správou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin z 8. augusta 2017. Vzhľadom na takto subjektívne formulovaný záver znalca bez možnosti jeho objektívneho preskúmania nepovšimnutým zostala pre znalca aktivita matky, ktorá mala ísť automaticky žalovať na syna otcovi, keď ju syn nechcel v ničom rešpektovať alebo jej nechcel s niečím pomôcť, lebo vedela, že on to bude riešiť, avšak spôsobom jemu vlastným, krikom, nadávkami, vyhrázaním sa. To bol jej spôsob riešenia problémov. Pri zohľadnení záverov znaleckého dokazovania ohľadom poškodenej Y. W. znalec na vysvetlenie uviedol, že má sklony k dramatizovaniu veci. Je dôvodné predpokladať, že so sklonom k dramatizovaniu veci žalovanie na syna otcovi, keď ju syn nechcel v ničom rešpektovať, bolo pre otca silným impulzom na riešenie.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený uviedol, že skutok bol právne kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že išlo o priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 2 ods. 1, § 49 ods. 1 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Nebolo preukázané, že by obvinený naplnil zákonné znaky trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Samotné konanie obvineného v kontexte ďalších okolností vyvoláva dôvodné pochybnosti o dosiahnutí takej intenzity aká je vyžadovaná pre naplnenie objektívnej stránky tohto zločinu. Nebola naplnená ani subjektívna stránka trestného činu, z ktorej by vyplývala nielen úmyselnosť konania, ale aj účelové iniciatívne vôľové zameranie konania na týranie blízkej osoby a zverenej osoby. Z výpovedí poškodených vyplynulo, že najmä keď obvinený nemal prácu, resp. nemal peniaze na pivo a pol deci v krčme, bolo spolužitie u W. normálne, čo preukazujú výpovede B. W. ml. a poškodenej Y. W.. Preukázateľne ešte rok pred incidentom dňa 7. augusta 2017 poškodená Y. W. ako bývalá manželka obvineného nemala žiadne výhrady k správaniu obvineného, ale riešila problematické správanie mladistvého syna. Potvrďuje to aj znenie písomnej správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin z 8. augusta 2017. Z výpovede poškodenej Y. W. z 11. septembra 2017 vyplýva, že syndróm týranej osoby mohla poškodená Y. W. celkom opodstatnene nadobudnúť už za trvania prvého manželstva, pričom súd v tomto smere napriek konkrétnym návrhom na dokazovanie nedokazoval absolútne nič. Túto skutočnosť potvrdzuje A. K., Q. X.. Obvinený opakovane žiadal bývalú manželku o odst'ahovanie a práve toto bolo častým dôvodom ich nezhôd. Obvinený mal v tom čase známosť, s ktorou si dobre rozumel a obaja chceli spolu bývať. Bývalej manželke sa to ale nepáčilo, a preto vymazala obvinenému všetky „ženské“ kontakty v

telefóne. Ďalším častým dôvodom konfliktov bola nadváha bývalej manželky a s tým spojené zdravotné komplikácie. Opakovaným dôvodom hádok bolo aj časté a dlhotrvajúce telefonovanie bývalej manželky s kamarátkou a problematika vybudovania druhej kúpeľne v dome. Pri poslednom incidente 7. augusta 2017 súd neuviedol, že mu predchádzal konflikt zapríčinený Y. W., ktorá zabudla hrniec s vareným jedlom na sporáku a zaspala, pričom hrniec začal horieť. Obvinený, ktorý sa v tom čase vracal domov, sa preľakol, že u nich horí. Pri objektívnom pohľade na vzniknutú situáciu je nepredstaviteľná iná reakcia ako hnev a rozčúlenie sa z hrubej nedbanlivosti poškodenej. Y. W. sa v podstate mohla potešiť, že obvinený prišiel ešte včas a skončilo sa to len hádkou. Súd si "povyberal" výpovede svedkov, ktoré boli proti obvinenému. Svedkyňa R. W. vo výpovedi z 11. septembra 2017 na otázku vyšetrovateľa, či sa jej B. W. ml. sťažoval niekedy na otca odpovedal, že na otca nie, skôr na mamu. Svedkyňa A. V. vo výpovedi z 11. septembra 2017 uviedla, že nikdy jej poškodenej nevravela, že by ju obvinený inak fyzicky napadol. Nikdy si na nej ani nevšimla žiadne zranenia. Obvinený poukazuje na výpoveď starostky obce D. z 12. júna 2018, ktorá je pritom úplne indiferentnou osobou v tomto prípade. Na rozdiel od súdu obhajoba videla snahu pomôcť poškodenej Y. W. vo výpovedi Q. X., ktorá si jednoducho osvojila tvrdenia svojej sestry. Q. X. nie je medzi osobami, ktoré videli nejaký incident.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Martin vo vyjadrení z 22. októbra 2019 navrhla dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť, lebo nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie obvineného B. W. nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodíť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku) alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku). Rovnako je v kompetencii súdu určovať medze výsluchu svedka s poukazom na § 132 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého svedka možno vypočúvať len do miery nevyhnutnej pre trestné konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí ani právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej návrhmi. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/2008).

Je preto potrebné zdôrazniť, že súd nie je povinný vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie, a to s poukazom na námietku obvineného doplniť dokazovanie na zodpovedanie otázky či znaky syndrómu týranej osoby nadobudla poškodená Y. W. výlučne len zo spolužitia s obvineným alebo či si ich už priniesla z predchádzajúceho manželstva.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku v súvislosti s príbratím dvoch znalcov na vyšetrenie duševného stavu obvineného Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej zdôrazňuje, že zákonom č. 78/2015 Z. z. došlo k novele § 148 ods. 1 Trestného poriadku v tom smere, že od 1. januára 2016 na vyšetrenie duševného stavu postačuje jeden znalec z odboru psychiatrie (pozn. podľa dôvodovej správy doterajšie vyšetovanie duševného stavu dvoma psychiatrami bolo nehospodárne a na rozdiel od pitvy mŕtvoly ako neopakovateľného a deštruktívneho úkonu, v prípade pochybností o záveroch psychiatra možno vyšetrenie zopakovať).

Ak teda obvinený namieta nezákonnosť znaleckého posudku č. 58/2017 vypracovaného MUDr. Q. K., znalcom z odvetvia psychiatria a sexuológia s poukazom na tú okolnosť, že pri jeho vyšetovaní mali byť prítomní dvaja znalci (psychiatri), táto námietka v kontexte novej právnej úpravy je bezpredmetná.

Neobstoí ani námietka obvineného, že znalecké posudky (znalecký posudok PhDr. Q. F.. 11/2017, znalca z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých, znalecký posudok MUDr. Q. K.. 58/2017, znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria a sexuológia) sú nepreskúmateľné.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že preskúmateľnosť znaleckého posudku je základnou vlastnosťou znaleckého posudku. Súd musí byť schopný preskúmať znalcov postup, aby mohol znalecký posudok hodnotiť. Preskúmateľnosť znaleckého posudku je nevyhnutnou podmienkou pre jeho vyhodnotenie. Preskúmateľnosť taktiež znamená, že znalecký posudok obsahuje údaje ako sa znalec dopracoval k záverom, jeho závery sú zrozumiteľné, uvádza z akých dôkazov vychádzal a podobne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pritom konštatuje, že zo znaleckých posudkov (bez toho aby dovolací súd bez ďalšieho sám hodnotil znalecké dokazovanie) prima facie vyplýva, že vyššie uvedení znalci priamo odpovedali na súdom položené otázky s konkrétnymi závermi, pričom žiadna súdom položená otázka nezostala nezodpovedaná, v znaleckých posudkoch je uvedený postup znalcov pri vypracovaní znaleckého posudku (č. l. 211 - 213 spisu, č. l. 225 - 228 spisu), pričom znalecký posudok znalca MUDr. Q. K.. 58/2017 bol zameraný na obvineného (posúdenie jeho závislosti, chorôb, porúch, nebezpečnosti pre spoločnosť a pod.) a znalecký posudok znalca PhDr. Q.P.. 11/2017 bol zameraný svedkov (poškodených), predovšetkým ich osobnostnú štruktúru, vývin, vierohodnosť, následky poškodenia ich psychiky.

Podľa § 145 ods. 1 Trestného poriadku úlohy, ktoré má znalec riešiť z hľadiska svojej odbornosti, sa mu určia spravidla v uznesení o príbratí znalca, a to formou otázok. Treba dbať pritom na to, že znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy, ani robiť právne závery. Znalcovi treba umožniť, aby sa v potrebnom rozsahu oboznámil s obsahom spisu, najmä s vykonanými dôkazmi. Možno mu tiež dovoliť, aby sa zúčastnil na výsluchu obvineného, svedkov alebo pri vykonávaní iných dôkazov. Na návrh znalca možno tiež vykonať dôkazy, ktoré potrebuje na účely podania posudku. Pri takom dokazovaní má právo byť prítomný a vypočúvaným osobám môže klásť otázky. Znalcovi možno zapožičať spis.

Z citovaného ustanovenia § 145 ods. 1 Trestného poriadku zároveň vyplýva, že znalcovi treba umožniť oboznámenie sa so spisom a možno mu zapožičať spis, ale uvedené nie je povinnosťou súdu. Je na úvahe znalca, aké podklady potrebuje pre vypracovanie znaleckého posudku. Znalec sa oboznamuje s dôkazmi na základe spisu, ktorý dostal k dispozícii v tom - ktorom štádiu prípravného konania a nie je povinnosťou znalca vypracovať nový znalecký posudok v neskoršom štádiu prípravného konania po "viditeľnom zhmotnení vyšetrovacieho spisu o ďalšie listy spisu". Ak by na podanie posudku znalec potreboval dokazovanie doplniť, požiadal by o vykonanie dôkazov orgán, ktorý ho do konania pribral, čo však zodpovedá úvahe konkrétneho znalca či takýto návrh na vykonanie dokazovania zrealizuje.

Nebol preto naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže totiž obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (výnimkou je v danom smere len dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúvanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Námietky obvineného smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom namietajúce ich správnosť či úplnosť sú preto z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže pre dovolací súd je záväzný skutok tak, ako bol tento ustálený zo strany okresného a krajského súdu - ten nemôže nijako meniť, ani dopĺňať.

Ak obvinený v podanom dovolaní namieta spôsob hodnotenia dôkazov - výpovede svedkov (B. W. ml., Y. W., Q. X., R. W., A. K., A. V. a pod.), ide „len“ o námietky skutkového charakteru, lebo zmenou spôsobu hodnotenia dôkazov sa snaží obvinený následne zmeniť znenie skutkovej vety výroku o vine vo svoj prospech.

Pokiaľ obvinený v podanom dovolaní teda koncentroval svoju obhajobu na svedecké výpovede, ide o dôkazy, na ktorých konajúce súdy založili svoje rozhodnutie a tieto boli vecou úvahy súdov, keď je zároveň plne v ich réžii hodnotenie dôkazov v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V predmetnej veci zároveň dovolací dospel k záveru, že obvinený svojím konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnil všetky, t. j. formálne i materiálne znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona, lebo obvinený po dlhší čas blízkej osobe spôsobil utrpenie (fyzické, psychické) bitím, kopaním, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, vyhrázaním, vyvolávaním strachu a stresu.

Pokiaľ ide o námietku obvineného k otázke zavinenia, táto je rovnako nedôvodná. Subjektívna stránka trestného činu totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (stanovisko č. 3 uverejnené v Zbierke stanovísk

Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2011).

V konečnom dôsledku nie je dôvodná ani námietka obvineného argumentujúca zásadou chápania trestnej represie ako „ultima ratio“, lebo obvinený sa v podanom dovolaní domáha kvalifikácie konania v režime priestupku a nie v rovine trestnoprávnej zodpovednosti.

Ak konaním fyzickej osoby v priebehu dotknutých udalostí podľa skutkovej vety od roku 2010 do 7. augusta 2017 dôjde k naplneniu zákonných znakov trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a následne súdu vyvodit' trestnoprávnu zodpovednosť.

Pravidlo „ultima ratio“ možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu podľa uvedeného § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (rozhodnutie č. 96 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2014).

Materiálny korektív, ktorý je daný stupňom spoločenskej nebezpečnosti, je preto v prípade dotknutého činu v intenzite charakteristickej pre tento trestný čin v trestnej veci obvineného vylúčený, lebo ide o zločin (nejde o prečin).

Nebol preto naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného B. W. odmietol.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.